

1912

1912

1912

1912

1912

1912

1912

CENA JIŘÍHO ORTENA

1912

SBM

12963

11730

CENA

KOLEGIUM PRO PODPORU
NEZAVISLÉ VĚDY, UMĚNÍ A VZDĚLÁNÍ
PRAHA

Jiří Orten

N a p l n ý h l a s

Já nejsem prach! Lampa ať za mne svědčí,
lampa a světlo dne.
Povětrím víří smrt. Předstírá nebezpečí.
Smrt, lúno neplodné,

víří a zmítá se. To o n a obrací se
v svou pravou podobu,
to ona překřičet chce hlas, jenž zní jí cize,
to ona s úděsem se klade do hrobu.

Zahrady pomřely. Je zima. Z jejích dlaní
dech jedu upíjím. Pálí jak kořalka.
Ó, Bože, Bože, slyš, přes všechno otloukání
nebudu dobrá píšťalka.

C E N A J I Ř Í H O O R T E N A

byla ustavena v roce 1986 a počínaje tímto rokem je udělována každoročně vždy nejvýraznějšímu dílu nastupující mladé české a slovenské neoficiální literatury - prózy i poezie.

Cena Jiřího Ortena chce oceňováním nejlepších děl a autorů napomáhat k jejich propagaci a tím i k hodnotové orientaci uvnitř nově vznikající neoficiální literatury.

Cena Jiřího Ortena zároveň sleduje i důležitý cíl materiálně nápomocný: tím, že je finančně dotována, má ulehčovat podmínky pro tvůrčí činnost mladých autorů, kteří nemohou nebo nechtějí publikovat v oficiálních nakladatelstvích a jejichž práce tudíž není honorována.

Cena Jiřího Ortena je konečně spojena i se snahou vytvořit bibliograficko-dokumentační servis, ve kterém by se soustřeďovaly knihopisné údaje o vznikající mladé alternativní literatuře. Tento moment pokládají zřizovatelé za velice důležitý, neboť důslednější přehled o takovýchto nových dílech a jejich autorech je stále jen nesnadno dostupný.

O udělení Ceny Jiřího Ortena rozhoduje tříčlenná porota.

Cena Jiřího Ortena za rok 1986
byla udělena

Z U Z A N Ě B R A B C O V Ě
za novelu DALEKO OD STROMU

- / Porota ocenila především mimořádnou originalitu a neodvozenost díla, básnickou hodnotu jazyka a především pak hloubku a samostatnost výpovědi o životě nejmladší generace, která odmítá žít ve lži a přetvářce. Zuzana Brabcová dokázala v této novele spojit spontánní lyrickou obraznost s obdivuhodnou vyzrálostí myšlenkové analýzy a sebereflexe /

Z U Z A N A B R A B C O V Á

(provdaná Mirošovská) se narodila 23. 3. 1959 v Praze. Vystudovala gymnázium v Praze 5 - Na Zatlance. V dalším studiu nepokračovala, po maturitě pracovala jako uklízečka v nemocnici. Nyní je v domácnosti, pečuje o holčičku Sárku. Zuzana Brabcová vyrůstala v rodině s bohatým kulturním zázemím (oba rodiče jsou literární vědci) - zájem o literaturu se u ní projevoval zcela přirozeně už od mládí (sama s trochou sebeironie říká, že od dětství) a byl to velice záhy zájem aktivní, tvůrčí. Počátky jsou spojeny s poezií, k níž se autorka s přestávkami vrací podnes. Jde o poezii velice osobitou, opřenu o přesný výraz, hloubku výpovědi a neuhýbavý étos. Básně prozatím existují jako rukopisné solitéry, autorka je do sbírky dosud nezformovala; ukázkou z její poezie přinesl almanach Čtení na léto 1989.

Zuzana Brabcová prozatím napsala dvě prózy: v roce 1980 Ovčí bránu a v roce 1984 novelu Daleko od stromu. Obě tato díla byla nejprve publikována ve strojopisné edici Expedice, Daleko od stromu pak v roce 1985 znovu ve strojopisné Petlici. Knižní vydání novely Daleko od stromu vyšlo v roce 1987 v mnichovském nakladatelství Index.

Z nám dostupných kritických ohlasů na prózu Daleko
od stromu uvádíme:

Ivan Klíma - Obsah/1985

Eva Kantůrková - strojopisná publikace literárně
kritických studií Valivý čas proměn / 1985

Silva Richterová - Svědectví/1988

Už brzo po početí, uprostřed plodové vody, jsem prožila cosi, co lze bez přehánění nazvat tušením světa. A skutečně: krátce před porodem jsem už bezpečně věděla, jak vypadá světlo, tma, jaderná hlavice či statistika obyvatelstva po druhé světové válce. Snad proto bylo blábolení sudiček v našem malostranském bytě poté, co mě maminka přivezla z porodnice, naprosto bezpředmětné. I bez jejich nevědeckých prognóz bylo více než zřejmé, že povstala-li jsem z vody, do vody se zase navrátím v této podivné, zamřížované mušli, do níž mě vsadili

pane učiteli
jako perlu
ti druží

Chtěla jsem dokázat jenom dvě věci, Josífků: porodit syna a napsat knihu. To první se mi už nikdy nepodaří, a proto se musím pokusit o to druhé, s ostřím na hrdle.

Náš domov. Naše hymna. Můj neprodyšný domov s maketou nebe, moje hymna, při níž musí stát v pozoru i mrtví. Naše generace, autistická, alkoholická, prolezlá dluhy, východně teskná a neambiciózní, západně věčná a zrychlená, naše generace bez kotvy, nebož bez moře. Protože Čechy (moje země) byly zaplavené mořem naposledy v prvohorách.

Zuzana Brabcová psala svoji novelu Daleko od stromu dvacetičtyřletá a základní zážitky, které určovaly její dětství, se jistě lišily od zážitků mého dětství stejně jako její běsi od mých běsů. Přesto či právě proto mě to, co vypráví, zaujalo a strhlo.

...

Nemám naději sdělit svůj dojem z nevšední, výjimečné knihy. Nelze ji převyprávět jako nelze převyprávět obsah symfonie - jíž se snad nejvíc podobá. Neboť jednotlivá slova této věty se rozeznávají až v souvislostech autorčina světa. Plutí souvisí s Noemovou archou, ta opět s vodou - ta je symbolem hrdinčina osudu. ... Nový věk pak je věkem ampliůnů, zkázy, prázdného nebe, letadel, která sypou jed, vražděných ptáků, bláznů a marných útěků, zatímco těla stromů jsou živými těly, jsou životem, který podivné zvíře člověk nepřetržitě a usilovně ničí, takže "se stromy nedobrovolně vymykávaly z kořenů a nedostávalo se jim času ani na tlení natož na zuhelnatění, protože se z nich v zápětí stávaly božské komedie, otcové a děti, hledání ztraceného času, zločin a trest." A samozřejmě, kyvadlo času se kývá celým dílem: od rozkoše k bolesti, od milostné extáze k úzkostnému kroku do řeky, ta má hrdince, jak předpověděno, přinést smrt.

...

Vzdávám se toho, že bych mohl na malé ploše nějak přiblížit tuto pozoruhodnou knihu. Je tak hutná, že vynechá-li se jeden obraz,

jedna epizoda, člověk s lítostí cítí, jak se ochuzuje obraz celkový. Její řeč je tak sugestivní, že člověku bere odvahu vyjadřovat se o ní jinými slovy než jejími vlastními.

/ Ivan Klíma /

Nejdříve mi dovolte přivítat talent. Talent jistě ještě celé spisovatelství nedělá, po první, druhé knize obvykle není jisto, že se autor stane spisovatelem, ale ani píle a chytrá hlava nezaručují bez talentu spisovatelství. Zuzana Brabcová se narodila v roce 1960, ve svých jednadvaceti letech napsala svou první prózu "Ovčí brána", ta zůstala v rukopise; ve čtyřiaadvaceti napsala román "Daleko od stromu". Na velmi mladé autorce...příjemně překvapuje až bravurně zvládnutý styl, bohatost jazykového vybavení a inteligentnost takřka jasnozřivá, která neustále prosakuje básnivostí textu.

...

Autorka má vůli dobrat se ne protestu, ale podstaty sporu. Spor s dobou, s prostředím, se sebou. A je opět zvláštností její generace, že led, pod nímž se nedodýchává a na němž tančí oficiálové ve škraboškách svých ideologií, jí není odspoda rozbíjen, není leptán, je obejit. Proti tatínkovi, proti kamarádům si hrdinka najde vlastní řešení. Když se vyléčí přátelstvím sobě podobných z marnosti sebezničení, najde si práci podle vlastní volby: maturantka a v budoucnu, jak doufá, spisovatelka, jde do nemocnice za posluhovačku.

Zuzana Brabcová se dostává na zcela opačný generační pól, než kam došel se svým hrdinou Jan Pelc. Volba být nejmenší z nejmenších, ale být užitečná těm nejpotřebnějším je velmi nápadná. A jistě i proto je silná. Můžeme říct, že je to etické vítězství smyslu nad zdáním, ale to už bychom nepromluvili slovníkem této generace. Vyústěním příběhu se mi myšlenková síla knihy zdá být úplná.

/ Eva Kantůrková /

Cena Jiřího Ortena z rok 1987
byla udělena

M A R T I N U M. Š I M E Č K O V I
za novely VÝPOVEĎ a ŽABÍ ROK

/ Porota ocenila hluboký humanismus Šimečkových próz,
autorovu přirozenou schopnost odpovídat na hrubost
a agresivnost života láskou k bližnímu a chápajícím
soucitem s osudy druhých. Oceňována je i Šimečkova
schopnost překračovat svět vlastních zkušeností a
umělecky je objektivovat v obecně platné literární
výpovědi /

M A R T I N M. Š I M E Č K A

vlastním jménem Milan Šimečka, se narodil 3. listopadu 1957 v Bratislavě. Rodinné prostředí, ve kterém vyrůstal, bylo bilingvistické (české a slovenské), M.M. Šimečka se rozhodl psát ve slovenštině (sám říká, že především z racionálních důvodů). Žije v Bratislavě, je ženatý, otec dvou dětí. Z kádrových důvodů nebyl přijat na střední školu, vyučil se tedy ve Slovnaftu potrubářem, po vyučení zde pracoval jako chemik. Podařilo se mu vystudovat při zaměstnání střední školu, na vysokou školu (chtěl studovat chemii) však přijat nebyl, ačkoliv podával přihlášku celkem pětkrát. Po skončení vojenské služby (jako juniorský reprezentant v atletice nastoupil do Dukly Banská Bystrica, záhy však opět z kádrových důvodů byl převelen k normální jednotce do Košic) vystřídal řadu zaměstnání: byl plavčíkem, v letech 1980-1981 sanitářem v nemocnici, 1981-1982 prodavačem v Domácích potřebách, později topičem, v roce 1984 znovu nemocničním sanitářem a pak až dodnes topičem. Nyní studuje druhým rokem na německé univerzitě v Hagenu jako tzv. Gasthörer (což znamená, že dostává poštou skripta a skládá korespondenčně písemné zkoušky).

M. M. Šimečka začal psát koncem sedmdesátých let: nejdřív jednotlivé povídky, na které pak navázaly rozsáhlejší práce: soubor povídek Vojenská knížka (rukopis 1980, vydáno 1982 ve strojopisné Petlici), novela Výpověď (rukopis 1980, vydáno 1982 v Petlici), novela Žabí rok (rukopis 1981, vydáno 1983 v Petlici). Všechny tyto prózy pak vyšly

souborně v mnichovském nakladatelství Index v roce 1985 pod názvem Žabí rok.

V roce 1984 vyšel v Petlici text Světelná znamení (montáž otcových dopisů z vězení a synových komentářů) a znovu pak ve slovenském samizdatovém Fragmentu-K. V roce 1988 dokončil M.M. Šimečka novelu Džin, která vyšla souběžně v Petlici a ve Fragmentu-K. Samostatné povídky uveřejnily vesměs samizdatové časopisy: Morbídna poviedka (Obsah, Čtení na léto), Indiánske leto a Stará známosť (Fragment-K), Strach (Fragment-K, Obsah). V uvedených samizdatových časopisech (Fragment-K M.M. Šimečka spolurediguje) publikoval kromě toho řadu úvah, recenzí a článků. Z časopisů vydávaných česky v zahraničí uveřejnily některé povídky z Vojenské knižky v Listech, úryvek Žabího roku v Proměnách. Francouzský překlad Žabího roku připravuje k vydání nakladatelství Gallimard.

Šimečka občas používá literární pseudonym Oliver Svišť. NOvelu Džin nabídl k vydání bratislavskému nakladatelství Slovenský spisovateľ - zatím bez odezvy.

Z literárně kritických článků o M.M. Šimečkovi se nám podařilo zjistit jen některé:

Milan Uhde - Obsah / 1985

P. Liptovský - Obrys / 1986

D. Šimek - Zpravodaj / 1986 - Švýcarsko

Stál som predo dvermi mzdovej účtárne, odkiaľ som potreboval pečiatku a podpis a vedľa mňa čakal vyschnutý dedo vo vyťahanom obleku, s takým istým formulárom v ruke.

"Aj vy odchádzate, ujo?" spýtal som sa.

"Tak. Nechcem ich už ani vidieť."

"Nepáči sa vám v Slovnafte?"

"Chlapče, robím tu už dvadsaťpäť rokov. Ale idem preč, lebo už nevládzem. Za posledné tri mesiace som schudol o 14 kíl. Tak."

"Ale nevravte."

"To všetko ten plyn, mój zlatý, čo im uniká z potrubia."

"Zažalujte ich, dedo."

"Ojoj. Nemám brata na ministerstve, tak je to. Kdeže zažalovať."

Priložil ucho k matnému sklu dverí, nakukol do kľúčovej dierky, urobil niekoľko krokov do chodby, potom sa vrátil a zašepkal:

"Vyjebali so mnou, mój zlatý, tak je to."

Dvere sa otvorili a pozvali nás ďalej.

"Aké bude vaše ďalšie zamestnanie?" opýtala sa ma úradníčka.

"Neviem."

"Ako to, neviete?"

"Jednoducho neviem."

"Ale my to musíme vedieť."

"To je mi hrozne ľúto."

"Niečo predsa musíte robiť."

"Prirodzene."

"Ale to nie je odpoveď!"

Tak mi poraď, mrmlal som si, keď som po dvoch hodinách klusal v bielych trenkách a modrom tričku okolo prezidentovej vily, ktorú si kúpil, kým sa stal prezidentom. Stála priamo nad naším domom, na kopci.

Spustil som stopky vo chvíli, keď sa čierny vlčiak rozbrechal a začal si odierať papuľu o plot. Prezident sa presťahoval do Prahy a ostala tu po ňom strážna búdka, ktorú používajú len raz za čas, keď mu napadne prísť na návštevu do Bratislavy.

Kým som sa začal potiť, prebehol som celým Horským parkom a vilovou štvrťou. Ťažko som vdychoval horúci vzduch, telo som mal napäté a oči pálili tak, že som musel hľadiť do vlastného tieňa. Až za Červeným mostom som pocítil pot na čele a na hrudi. Konečne som sa rozbehol. Natiahol som krok a hľadel na stehná. Schudli, odkedy som prestal pretekať, ale inak sa zdali byť v poriadku. Prekízol som okolo jazvečíka, ktorý sa zabudol hádať s babkou o smer prechádzky a vyjavene sa na mňa pozeral hnedými očami. Ešte som stretol dvojicu spojenú ústami, ale bolo mi trápne volať, že bežím, tak som preletel okolo nej dlhým skokom, ale šuchol som sa pritom o dievča a ospravedlnenie som si odnášal so sebou, mrmlúc si do desiatky metrov za nimi. Ďalej bola už voľná cesta a stretával som len veveričky. Tam, kde sa zužuje stráň a klesá do údolia, križujú sa sva chodníky. Už zďaleka som videl bežca, ktorý sa míhal medzi stromami dolu pri potoku.

"Ahoj!" zakričal som.

"Ahoj! Kam bežíš?"

"Mne je to jedno."

"Tak poď so mnou. Vraj si skončil, je to pravda?"

"Je."

Bežali sme popri sebe a rozprávali sa o behaní. Všetci bežia, trénujú a snívajú, jazdia na preteky, prehrávajú alebo vyhrávajú a hovoria o behaní. Dýchlo to na mňa, ucítil som na chrbte mrazenie, nohy ako by sa prebudili a v slabinách ma príjemne zaťahalo. Stromy sa popri mne míhali rýchlejšie, predbehol som partnera, lebo chodník sa zúžil a prestali sme sa rozprávať. Terén sa zmenil a ostré zákruty ma donútili zmeniť aj rytmus, začal som dýchať na každý štvrtý dopad ľavej nohy, fungovalo to ako hodiny, vytiahol som sa z bokov, a rýchlosť kdesi vo mne vzrástla ako nezadržiteľná rozkoš. Pred nami sa tiahla dlhá tmavá alej, krátko som sa obzrel, ale už to nebylo potrebné, lebo súper sa objavil pri mojom pleci a obaja sme sa odrazili špičkami nôh, ako keď lietadlo zdvihne nos. Leteli sme popri sebe, počul som jeho trhavý dych pomedzi hukot krvi vo vlastných ušiach, v tej chvíli sa stal mojím priateľom a súperom na život a na smrť, spojila nás tmavá alej a bláznivá rýchlosť, našli sme spoločný krok, bol to tanec dvoch bežcov.

"Ešte vždy si dobrý," povedal na konci.

"To sa tak rýchlo nestratí."

"Príď na štadión."

"Nemôžem."

"Prečo?"

Od Červeného mosta som bežal už zasa sám a ostal vo mne smútok. Po ceste sa valila voda a dvaja ľudia v montérkach hľadeli na gejzír, ktorý stúpala z vykopanej jamy. Ešte vždy mi nič nevadilo, pretože som bežal. Bolo mi smútno z toho, že budem musieť zastat a potom si spomeniem na všetko, aj na voľu, ktorá prúdom tiekla po ulici aj na to, že neviem, čo tu hľadám. Získal som však aspoň únavu, vyšiel som uvoľnene z domu a na autobus som dobehol s rozkošou, lebo mám rád takúto únavu, po ktorej sú nohy horúce a vláčne ako prehriata guma.

/ Výňatky z kritik /

... Už čtvrtou desítku let kolísá mnohá česká a slovenská próza mezi šedivým reportážním podáním založeným na poetice slohové úlohy a mezi křečovitě zdůrazňovanou stylizací a okázalým umělectvím, což svědčí o lhostejném nebo povrchním, v každém případě však nepoctivém vztahu ke slovesnému materiálu. Bývá to příznakem hlubší lidské nepoctivosti. Šimečka je poctivý spisovatel. Vyučil se řemeslu podoma, to jest bez možnosti ověřit si účín svých prací otiskem v časopisech anebo jinou přímou konfrontací s obecným kulturním povědomím. Jeho zázemím bylo zřejmě rodičovské pochopení, rodičovská knihovna, prostředí zakázaných spisovatelů a generační druhové podobného osudu jako jeho.

... Šimečka se po zákonu svého talentu vyhnul stereotypu protestní a žalobné literatury. Jeho hrdina je nejautentičtější tam, kde především nerozumí a diví se a kde vlastními smysly zkoumá své okolí. Povím to přímo: Závidím mu imunitu vůči abstrakcím, které tak snadno dědíme po otcích a z knih. Jsem mu vděčný za povídku o vojáčkovi, který na slavnostním výletě při příležitosti výročí Slovenského národního povstání dorazí daleko před ostatními k cíli, nikoliv však pro sportovní čest, nýbrž aby se mohl

v hospodě dřív a víc napít. V kasárnách mu potom za opileckou výtržnost rozbije jeden poddůstojník hubu, vojáček se pokusí o demonstrativní sebevraždu a putuje na psychiatrii. Hrdinou povídky je vypravěčův úžas. Žasnout nade vším, to umějí jen ti opravdu dobří básníci. Náš hrdina žasne i sám nad sebou.

... Dočetl jsem tu knížku s pocitem, že bych jejího autora chtěl za kamaráda. Jako kamarádovi bych mu pak řekl ještě o něčem, co jednotlivé části jeho trojdebutu nijak zjevně neprozrazovaly, ale co pro mne z toho trojdílného celku vyplývá: o zárodečném nebezpečí jakési svézálibnosti.

/ Milan Uhde /

Cena Jiřího Ortena za rok 1988

byl udělena

P E T R U P L A C Á K O V I

za román MEDOREK

- / Porota ocenila autorův originální vypravěčský způsob a tvárné úsilí, jež využívá nejroznějších narativních možností románové výpovědi. V postavě mladého hrdiny Medora je vyjádřeno hluboké rozpolcení generace, která vstupuje do praktického života a nevidí žádnou perspektivu smysluplné činnosti, distancuje se od vyprázdněných ideologických floskulí a hledá si jiné životní hodnoty než ty, jež jí nabízí současná česká realita. V Medorově osudu jsou zároveň postiženy hluboké mravní deformace celé společnosti, která trpí absencí skutečné svobody. Placákův prozatérský výkon je z ideového a uměleckého hlediska pozoruhodný /

P E T R P L A C Á K

se narodil 8. ledna 1964 v Praze. Na střední školu přijat nebyl, vyučil se mechanikem a po vyučení pracoval v různých dělnických profesích. Při zaměstnání se mu podařilo vystudovat večerní průmyslovou školu strojní (maturita 1984). V roce 1985 začal studovat ČVUT, ale ještě v 1. ročníku byl na nátlak Bezpečnosti ze studia vyloučen. V současné době je bez zaměstnání - v lednu 1989 s ním zaměstnavatel rozvázal pracovní poměr, nové zaměstnání dosud nenašel. Žije v Praze, je svobodný, má dva sourozence.

Placákova literární tvorba je v počátcích spjata především s poezií - píše ji od svých patnácti let a postupně (od roku 1980 do 1985) sestavil několik rukopisných sbírek: Učňovy zápisky, Denní tisk, Země víl a duchů (zde jsou i povídky, z nichž jedna se stala podkladem pro román Medorek). Výbor z těchto rukopisných sbírek s názvem Obrovský zasněžený hřbitov vyšel v samizdatové edici Česká expedice a byl oceněn výroční cenou této edice za poezii (1988)

Časopisecky publikuje především v Revolver revue (báseň Tichá modlitba - 1986 - a povídky jakož i úryvky z Medorka). Cenou Jiřího Ortena oceněný román Medorek byl dokončen počátkem roku 1986, autor však na textu dále pracoval. Původní verze byla vydána ve strojopisné edici Mozková mrtvice, 2. verze v edici Expedice a 3. verze ve strojopisné edici bez bližšího označení.

V současné době Petr Placák dokončuje kratší soubor povídek a v rukopise je další soubor básní. Ukázky z jeho próz vyšly v překladech v Dánsku a v Jugoslávii.

Z kritických článků se nám podařilo zjistit:

Eva Kantůrková - rukopisný soubor studií Valivý čas proměn

Milan Jungmann - Obsah / 1988

Stať bez uvedení autora - Obsah / 1988

/ Ukázka z románu Medorek /

O s m a p ů l h o d i n y, k a ž d ý d e n, r o k c o
r o k, n a d o s m r t i

To je v hajzlu. Za jaký strašlivý hřích to člověk musí trpět. Dnes byl nadmíru unavený. Viděl před sebou ta dlouhá léta fyzické práce až do pozdního věku důchodu, kterého se stejně nemůže v žádném případě dožít. Všechno viděl černě, veškerou budoucnost. Bylo mu z toho až tělesně zle. Kdyby alespoň člověk udělal něco dobrého a dostal za to prachy. Všechno je ale v pytli. Pořád se točit kolem sebe a na nic nepřijít. Stejnak je to všechno škudlivá pakáž. To už spíš jeden vysedí vejce, než aby se něčeho dočkal.

To je civilizace, opravdu k posrání. Vrahouni eunuchoidní. Člověk si nemůže dát ani víno a dobrej vobídek. Ba ani na pivo už nemůže jít. To nejzákladnější. To bude jednou strašlivá katastrofa. To budou lidi už úplně debilní.

Osm a půl hodiny v práci, osm a půl hodiny zápasu s nezvládnutelným nářadím a materiálem. Zaskřípal zuby. Jo, osm a půl hodiny, ale děláme osm hodin a pětapadesát minut. O pětadvacet minut víc, sviňáci. A když jsem byl za šéfem výroby a říkal mu to, že to je podvod a že se nenechám okrádat, pokrčil rameny, že si prej na to ještě nikdo nestěžoval, ale že se tedy zeptá náměstka.

Potom si ho zavolal a s vítězoslavným úsměvem mu říkal, že to

je velice správná připomínka, ano, že pracovní doba je velice správně osm a půl hodiny, ale že oběd a svačina se do toho nepočítá a že oběd je patnáct minut a svačina deset minut a patnáct minut dává dohromady pětadvacet minut a pětadvacet minut plus osm a půl hodiny dává velice správně osm hodin pětapadesát minut a že je to tedy naprosto tak, jak říkal M., a že je to velice správné, že se na to přišel zeptat, od toho tady on přece je, aby jim pomáhal, a že je velice správné, když se zaměstnanci k němu chodí informovat, že to je vlastně vůbec jejich povinnost, a jestli se mu bude ještě někdy něco nezdát, ať klidně přijde, že mu to beze všeho vysvětlí a že není nad to, když má člověk ve věcech jasno.

Aby ses samou radostí, ty starej kozle, neposral, pomyslí si M.

Příští den si vzpomněl, že se při občance učili, že u nich byla uzákoněna osmihodinová pracovní doba. Šel tedy opět za šéfem výroby a on s ním vyrazil dveře, ať si jde dělat blázný z někoho jinýho. Podívejme se na kozla, jak se umí čílit, to je pomocník, to je informátor.

Kdykoliv ho potom potkal, hypnotizoval ho, aby třeba zajel tý namyšlený inženýrce shora, co šla vedle něj, pod sukni a ona by spustila takovej jek, že by měl z tý ostudy až do smrti zelenou hlavu.

Osm a půl hodiny každéj den. Osm a půl hodiny v obrovské, uřvané hale za strojem, kterého se bojíš. Smrad, dusno a k přejetím rašplí, zaražením rozžhaveného hřebu, politím toluenem a zplacatěním v lisu spokojené tváře dělníků.

Kdo je tedy Karel Medor? Z portrétu na desce knihy na mě hledí ušatý kluk se širokými ústy, až žabovitě roztaženýma do úsměvu, a s udiveně vyvalenýma očima; v knize se několikrát praví, že vypadá jako buldog, ale Medorek má trápení nejen se svou podobou. Román ho zachycuje v rozmezí mezi šestnáctým a osmnáctým rokem, dělníka sotva vyučeného a nastupujícího do svého prvního zaměstnání, "do labyrintu dospělých, do světa opravdových starostí...kde si bude již provždy sám za sebe odpovídat..." , a je o tom, jak z Medorka, neotrkaného a svérázného telátka, krutý svět strhává zbytky dětství.

...

Literárním hrdinou se Medorek stává především svým duchovním světem a jeho obranou. Placák si našel hned několik způsobů, jak vyjádřit, jak a čím bezbranný Medorek, telátko vystavené vlkům, uniká hrůzám zvěčného světa. Především je celý M. příběh prezentován jako možná jen sen, snovost prostupuje text jako jeho hlavní rys, a i sám Medorek, jak jen může, se do snu utíká... Medorek však musí čelit i nástrahám a srážkám přímým, z nichž nelze unikat do snění... Ve vtipných dialogických zkratkách Placák nechá Medorka bránit se, jak umí: při výsledcích na policii trýzněný Medorek něco jiného říká nahlas a něčím jiným se v duchu posiluje a brání.

...

Petru Placákovi se šťastným vzepětím talentu i potřeby vypovídat se z přetlaku osobní zkušenosti podařilo to nejtěžší, po čem spisovatel může toužit: vytvořil typ. Medorek nás může rozčilovat, můžeme s ním soucítit, ošklivit si ho, snažit se mu porozumět, ale jemu to vše může být zcela lhostejné: Je tu. Je tu živý a v životnosti neuchopitelný, umělecká podoba tiché, niterné obrany ničím nezaštítěného člověka proti zničující moci.

/ Eva Kantůrková /

Dobrá, ale kdo je to vlastně Medorek? Dítě boží nebo pekelník, plaché stvoření nebo cynik, nesvéprávný bloud slabý na hlavu nebo intelektuál s bohatými znalostmi literatury a s osobitými názory na ni, dobrovolný vyděděnec společnosti nebo jeden z tupého davu fotbalových fanoušků a hospodských žvanilů, sentimentální zbaběleček nebo vztekloun a násilník prskající po posvátných hodnotách, flákač štítící se práce nebo přesvědčený odpůrce totalitního režimu upírajícího člověku svobodu?

Má z toho všeho něco, ale zároveň není nic z toho úplně, není prostě realistickou metodou vnitřně scelený charakter. Není typ. Jeho poznávacím znamením je snivost, nezvládnutelný sklon k snění. To je klíč k jeho povaze. Sní s otevřenýma očima, za jízdy autobusem v Praze vidí Lomonosovovu univerzitu a jindy zase stěžně zaoceánských lodí,

celá závěrečná kapitola s apokalyptickou vizí má název "Sen o nebi", sní o dívce a oslovuje ji... Sen je mu tedy víc než reálný život: v něm se teprve manifestuje jeho lidská podstata.

Není tento sklon ke snění významovou konstantou jistého druhu literatury, neznáme z dějin literatury podobné typy ?

Zajisté, je to charakteristický, podstatný znak citlivých duší...

Medorek je ovšem citlivá duše do krve uražená moderní nepřátelskou civilizační mašinerií, olupující člověka o volnost, všechno ho v ní dráždí, rozčiluje, provokuje, odpuzuje, nenalézá v ní nic, co by bylo hodné úcty a co by vyšlo v ústřety jeho touze po svobodě. Zraněná citlivá duše se tedy choulí do sebe a nasazuje si různé masky, které často mění, ale jejím trvalým vnějším projevem je zdůrazňování drsnáctví, cynismus, ten má skrýt její přecitlivělost a zranitelnost, k nimž by se ani za nic nepřiznala.

...

Mám za to, že román Medorek přesahuje svým významem hranice undergroundové prózy. Ironie, sebeironie, "brutální styl", zdůrazňovaná neumělost, naivismus a stále manifestovaná hra s jazykem i syžetem ho zřejmě sbližují s uměleckými tendencemi, jež jsou označovány za postmodernismus.